

Briuselis, 2022 m. kovo 8 d.
(OR. en)

6988/22

LIMITE

JUR 149
ECOFIN 203
DROIPEN 28
CRIMORG 28
COTER 66
CODEC 251
IA 23
FISC 64

Tarpinstitucinė byla:
2016/0239 (COD)

TEISĖS TARNYBOS NUOMONĖ ¹

Dalykas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos:

- pasiūlytų atsiskaitymų didelėmis grynųjų pinigų sumomis ribų suderinamumas su pagrindinėmis laisvėmis ir euro banknotų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusu Sąjungoje

I. IVADAS

1. 2021 m. liepos 20 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Reglamento dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos (toliau – pasiūlymas)².

¹ Šiame dokumente pateikiamos teisinės rekomendacijos, kurioms taikoma 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais 4 straipsnio 2 dalyje numatyta apsauga ir kurių Europos Sąjungos Taryba neskelbia viešai. Taryba pasilieka galimybę neleistino paskelbimo atveju pasinaudoti visomis teisės aktų numatytais teisėmis.

² COM(2021) 420 final.

2. Pasiūlymu siekiama, *inter alia*, nustatyti atsiskaitymų didelėmis grynųjų pinigų sumomis ribas. Visų pirma jo 59 straipsnyje nurodyta, kad prekėmis prekiaujantys arba paslaugas teikiantys asmenys gali priimti arba atlikti atsiskaitymus grynaisiais pinigais, kurių suma yra ne didesnė kaip 10 000 EUR arba lygiavertė suma nacionaline ar užsienio valiuta, o valstybės narės gali nustatyti arba toliau taikyti žemesnes ribas.
3. Diskusijų Tarybos parengiamuosiuose organuose metu buvo iškelti klausimai dėl šio apribojimo suderinamumo su euro banknotų ir euro monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusu Sąjungoje ir su ES pagrindinių teisių chartija (toliau – Chartija).
4. Šioje nuomonėje, pateiktoje 2021 m. lapkričio 26 d. Finansų atašė darbo grupės prašymu, atsakoma į šiuos klausimus.

II. TEISINĖS IR FAKTINĖS APLINKYBĖS

a) Pasiūlymas

5. Pasiūlymas grindžiamas SESV 114 straipsniu ir juo siekiama sukurti bendrą ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisyklių sąvadą (1 straipsnis).
6. Taigi jis patenka į platesnį dokumentų rinkinį, kurį taip pat sudaro pasiūlymas dėl Direktyvos, kuria nustatomi mechanizmai, kuriuos turi įdiegti valstybės narės finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos tikslais, kuria panaikinama Direktyva (ES) 2015/849³, pasiūlymas dėl Reglamento, kuriuo įsteigiama ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucija⁴, ir pasiūlymas dėl naujos Reglamento (ES) 2015/847 redakcijos, pagal kurią atsekamumo reikalavimai turi būti taikomi ir kriptoturtui⁵.

³ COM(2021) 423 final.

⁴ COM(2021) 421 final.

⁵ COM(2021) 422 final.

7. Šiuo dokumentų rinkiniu tęsiama ilgalaikė Sąjungos pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais politika, pradėta įgyvendinti 1991 m. priėmus pirmąją ES kovos su pinigų plovimu direktyvą. Per pastaruosius trisdešimt metų jos taikymo sritis ir turinys palaipsniui plėtėsi dėl kintančių tarptautinių standartų ir vis sudėtingesnių finansinių nusikaltimų.
8. Plėtodamas šią politiką, 2015 m. ES teisės aktų leidėjas pažymėjo, kad „atsiskaitant didelėmis grynųjų pinigų sumomis itin kyla pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmė“⁶, ir todėl prekėmis prekiaujantiems asmenims nustatė kovos su pinigų plovimu ir (arba) teroristų finansavimu reikalavimus, taikytinus, kai jie atlieka arba gauna 10 000 EUR ar didesnės vertės mokėjimus grynaisiais pinigais, be kita ko, pasitelkdami susijusius mokėjimus. Tačiau šiais reikalavimais nebuvo visiškai uždrausta naudoti grynuosius pinigus mokėjimams, viršijantiems šią ribą.
9. Vėlesni pokyčiai, Komisijos nuomone, suteikė pagrindo griežtesniam požiūriui. Taigi prie pasiūlymo pridedamame poveikio vertinime nurodoma, kad „su grynaisiais pinigais susijusią riziką atspindi tai, kad grynųjų pinigų naudojimas vis dar yra pagrindinė priežastis, dėl kurios finansų sistemoje gaunami pranešimai apie įtartinus sandorius. Tačiau, kai reikia vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, sunku įrodyti ryšį tarp grynųjų pinigų ir nusikalstamos veiklos.“ (neoficialus vertimas)⁷.

⁶ 2015 m. gegužės 20 d. Direktyvos (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (toliau – 4-oji kovos su pinigų plovimu direktyva) (OL L 141, 2015 6 5, p. 73), 6 konstatuojamoji dalis.

⁷ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Poveikio vertinimas, pridedamas prie kovos su pinigų plovimu dokumentų rinkinio“, SWD(2021) 190 final (toliau – poveikio vertinimas), p. 114.

10. Šiuo metu 19 valstybių narių yra nustačiusios arba nustato atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribas – nuo 500 EUR Graikijoje iki 10 300 EUR Čekijoje, vidutiniškai – apie 4 500 EUR⁸.
11. Tačiau Komisija pažymi, kad dėl skirtingų nacionalinių apribojimų silpnėja nacionalinių grynujų pinigų ribų veiksmingumas, nes neteisėta veikla perkeliama iš valstybės narės, kurioje taikomi atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimai, į kaimyninę valstybę, kurioje apribojimai švelnesni arba visai netaikomi, o tai daro poveikį Kovos su pinigų plovimu direktyvos taikymo nuoseklumui ir iškraipo konkurenciją vidaus rinkoje⁹.
12. Tuo remdamasi ir įvertinusi keletą šios problemos sprendimo galimybių, Komisija, atsižvelgdama į dabartinį pasiūlymą, pateikė dokumentą, kuriuo būtų nustatyta, kad:
- prekėmis prekiaujantys arba paslaugas teikiantys asmenys negali priimti arba atlikti atsiskaitymų grynaisiais pinigais, kurių suma yra didesnė kaip 10 000 EUR arba lygiavertė suma nacionaline ar užsienio valiuta, nepriklausomai nuo to, ar sandoris vykdomas kaip viena operacija ar kaip keletas operacijų, kurios atrodo susijusios (pasiūlymo 59 straipsnio 1 dalis);
 - valstybės narės, pasikonsultavusios su Europos Centrinio Banku, gali nustatyti žemesnes ribas; apie tas žemesnes ribas reikia pranešti Komisijai. Be to, gali būti toliau taikomos nacionaliniu lygmeniu jau nustatytos žemesnės ribos (pasiūlymo 59 straipsnio 2 ir 3 dalys);
 - taip nustatytos grynujų pinigų ribos netaikomos mokėjimams tarp fizinių asmenų, kurie nevykdo profesinės veiklos, ir kredito įstaigų patalpose atliktiems mokėjimams ar indėliams (pasiūlymo 59 straipsnio 4 dalis).

⁸ Poveikio vertinimas, p. 112. Be to, Malta nustatė 10 000 EUR ribą atsiskaitymams grynaisiais pinigais kai kuriuose sektoriuose, o kitos valstybės narės nusprendė arba planuoja šias ribas sumažinti. Trijose šalyse (Prancūzijoje, Italijoje ir Ispanijoje) nerezidentams taikomos aukštesnės ribos (10 000–15 000 EUR), Vengrijoje ir Lenkijoje ribos taikomos tik įmonių tarpusavio sandoriams, o kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Slovėnijoje, įmonių ir vartotojų sandoriams ir įmonių tarpusavio sandoriams taikomos ribos skiriasi. Iš šalių, kurios nėra nustačiusios jokių atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimų, Airija ir Švedija leidžia prekybininkams nepriimti grynujų pinigų.

⁹ Poveikio vertinimas, p. 115.

b) Taikytinos nuostatos

13. Chartijos 7 straipsnyje dėl teisės į privatų ir šeimos gyvenimą nurodyta, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas“.
14. Chartijos 8 straipsnyje dėl asmens duomenų apsaugos nustatyta:
- „1. Kiekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą.
2. Tokie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais. Kiekvienas turi teisę susipažinti su surinktais jo asmens duomenimis bei į tai, kad jie būtų ištaisomi (...)“.
15. Chartijos 16 straipsnyje dėl laisvės užsiimti verslu nustatyta, kad „[l]aisvė užsiimti verslu pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus bei praktiką“.
16. Chartijos 17 straipsnyje dėl teisės į nuosavybę nustatyta, kad „[k]iekvienas turi teisę valdyti teisėtai įgytą nuosavybę, ja naudotis, disponuoti ir palikti paveldėtojams. Nuosavybė negali būti atimta, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina visuomenės poreikiams ir tik įstatymo nustatytais atvejais bei sąlygomis laiku ir teisingai už ją atlyginant. Nuosavybės naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina atsižvelgiant į bendruosius interesus“.
17. SESV 128 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Europos centrinis bankas turi išimtinę teisę duoti leidimą Sąjungoje išleisti eurų banknotus. Tokius banknotus gali išleisti Europos centrinis bankas ir nacionaliniai centriniai bankai. Europos centrinio banko ir nacionalinių centrinių bankų išleisti banknotai yra vieninteliai tokie banknotai, kurie Sąjungoje turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą“.

18. 1998 m. gegužės 3 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 974/98 dėl euro įvedimo (toliau – Reglamentas Nr. 974/98)¹⁰ 19 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„(...) kadangi dėl visuomeninių priežasčių valstybių narių nustatyti mokėjimų banknotais ir monetomis apribojimai neprieštarauja euro banknotų ir monetų, kaip mokėjimo priemonės, statusui, jeigu egzistuoja kitos teisėtos piniginių skolų grąžinimo priemonės“.

19. Reglamento Nr. 974/98 10 straipsnyje nustatyta:

„Nuo 2002 m. sausio 1 d. ECB ir dalyvaujančių valstybių narių centriniai bankai išleidžia ir apyvartą euro banknotus. Nepažeidžiant 15 straipsnio, šie euro banknotai visose valstybėse narėse yra vieninteliai mokėjimo priemonės statusą turintys banknotai“.

III. TEISINĖ ANALIZĖ

a) Nuostatų dėl grynujų pinigų sumų ribų suderinamumas su euro banknotų ir euro monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusu

20. Pirmiausia kyla klausimas, ar draudimas atsiskaityti grynujų pinigų sumomis, viršijančiomis 10 000 EUR, prieštarautų euro banknotų ir monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusui, įtvirtintam pirminėje ir antrinėje teisėje.
21. Euro banknotų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusas įtvirtintas SESV 128 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje ir beveik identiška formuluote – Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko 16 straipsnio pirmos pastraipos trečiame sakinyje. Jis taip pat įtvirtintas antrinės teisės aktuose, t. y. Reglamento Nr. 974/98 10 straipsnio antrame sakinyje¹¹.

¹⁰ OL L 139, 1998 5 11, p. 1.

¹¹ Be to, to reglamento 11 straipsnio antrame sakinyje teisėtos mokėjimo priemonės statusas suteiktas ir euro monetoms. Žr. Sprendimo *Hessischer Rundfunk*, C-422/19, EU:C:2021:63, 61 punktą.

22. Kai yra mokėjimo prievolė, euro banknotų ir monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusas reiškia: i) pareigą priimti (mokėjimo prievolės kreditorius negali atsisakyti priimti euro banknotų ir monetų, nebent šalys yra susitarusios dėl kitų mokėjimo priemonių); ii) priėmimą visa nominaliąja verte (euro banknotų ir monetų pinigine verte yra lygi ant banknotų ir monetų nurodytai sumai); iii) galimybę įvykdyti mokėjimo prievolės (skolininkas gali savo mokėjimo prievolę įvykdyti pasiūlydamas kreditoriui euro banknotų ir monetų)¹².
23. Vis dėlto 2021 m. Sprendime *Hessischer Rundfunk* Teisingumo Teismas pripažino, kad euro, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statusas ir visų pirma kreditorių pareiga priimti euro banknotus ir monetas skoloms padengti gali būti apriboti dėl viešojo intereso priežasčių. Tačiau tokie apribojimai turi būti proporcingi siekiamam viešojo intereso tikslui¹³.
24. Konkrečiai kalbėdamas apie valstybių narių taikomus laisvės teikti paslaugas apribojimus, Teisingumo Teismas nustatė, kad pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencija ir kova su jais yra teisėti tikslai, susiję su viešosios tvarkos apsauga¹⁴. Todėl šie tikslai taip pat gali būti laikomi viešojo intereso priežastimis, dėl kurių galima nustatyti euro banknotų ir monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statuso apribojimus.
25. Pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad atitinkamos priemonės būtų tinkamos nagrinėjamams teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti. Kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams¹⁵.

¹² Pirmiau minėto Sprendimo *Hessischer Rundfunk* 67 punktą. Taip pat žr. 2010 m. kovo 22 d. Komisijos rekomendaciją dėl eurų banknotų ir monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, taikymo srities ir poveikio (2010/191/ES), OL L 83, 2010 3 30, p. 70.

¹³ Pirmiau minėto Sprendimo *Hessischer Rundfunk* 67 ir 68 punktai.

¹⁴ Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, 62–64 punktai ir nurodyta teismo jurisprudencija.

¹⁵ Pirmiau minėto Sprendimo *Hessischer Rundfunk* 70 punktą ir nurodyta teismo jurisprudencija.

26. Be to, Teisingumo Teismas pripažino, kad ES teisės aktų leidėjui turi būti suteikta plati diskrecija, kuri taikoma ne tik nustatant priemonių, taikytinų tose srityse, kur jam reikia priimti politinius, ekonominius ar socialinius sprendimus ir kur jam tenka atlikti kompleksinius vertinimus, pobūdį ir apimtį, bet iš dalies ir nustatant pagrindinius faktus, todėl nereikia aiškintis, ar tokioje srityje priimta priemonė buvo vienintelė arba geriausia iš galimų, nes tik akivaizdžiai netinkamas tokios priemonės pobūdis kompetentingų institucijų siekiamo tikslo atžvilgiu gali turėti įtakos tokios priemonės teisėtumui¹⁶.
27. Prie pasiūlymo pridėtame poveikio vertinime Komisija išnagrinėjo tris galimybes¹⁷, kaip išspręsti nustatytas problemas, susijusias su mokėjimų grynaisiais pinigais naudojimu pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo tikslais, ir išanalizavo kiekvienos iš jų privalumus ir trūkumus. Tuo remdamasi ji padarė išvadą, kad pasiūlyta galimybė yra optimali, visų pirma todėl, kad ją įgyvendinus „*būtų užtikrintas labiau suderintas požiūris visoje vidaus rinkoje, būtų sumažinti dabartinės kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu sistemos trūkumai panaikinant prekiautojų prekėmis priedavimas ir būtų suvienodintos veiklos sąlygos verslo įmonėms, nesukeliant abejonių dėl euro banknotų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statuso*“ (neoficialus vertimas)¹⁸.
28. Be to, tame pačiame poveikio vertinime Komisija pagrindžia, kad „*tokia riba atitiktų esamas grynųjų pinigų kontrolės ribas ir užtikrintų, kad pažeidžiamoms vartotojų grupėms nebūtų padarytas neigiamas poveikis, nes būtų nustatyta pakankamai aukšta viršutinė riba jų poreikiams patenkinti. Ši galimybė taip pat leistų valstybėms narėms palikti galioti žemesnes jau nustatytas ribas, pripažįstant, kad dėl nacionalinių ypatumų gali prireikti žemesnių ribų (...)*“¹⁹ (neoficialus vertimas). Panašiai kaip ir byloje *Hessischer Rundfunk*, nagrinėjamos priemonėmis būtų išsaugotos kitos mokėjimo priemonės nei gryniesi pinigai²⁰.

¹⁶ Sprendimo *Čekija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 77 ir 78 punktai ir Sprendimo *Lenkija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-626/18, EU:C:2020:1000, 95 ir 97 punktai.

¹⁷ 1) Toliau stiprinti dabartinės kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu sistemos įgyvendinimą; 2) visoje ES nustatyti 10 000 EUR ribą grynųjų pinigų operacijoms, bet leisti valstybėms narėms nustatyti žemesnę ribą ir 3) visoje ES nustatyti žemesnę nei 10 000 EUR ribą grynųjų pinigų operacijoms (Poveikio vertinimas, p. 116–117).

¹⁸ Poveikio vertinimas, p. 116.

¹⁹ Poveikio vertinimas, p. 116.

²⁰ Pirmiau minėto Sprendimo *Hessischer Rundfunk* 75 punktas.

29. Atsižvelgiant į pirmiau minėtame poveikio vertinime pateiktus duomenis, visų pirma į įvairių galimybių ir skirtingų interesų vertinimą, neatrodo, kad siūlomas mokėjimo grynaisiais pinigais apribojimas būtų akivaizdžiai netinkamas siekiant šios priemonės tikslų.
30. Galiausiai reikia priminti, kad tai, jog Sprendime *Hessischer Rundfunk* aptartas priemonės patvirtino valstybė narė, o siūlomą apribojimą turi priimti Sąjunga, negali sukelti abejonių dėl pirmiau pateiktų argumentų.
31. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas ypač nesureikšmino to, kad viešojo intereso priemonė yra apibrėžta nacionalinėje teisėje arba ES teisės aktuose²¹. Kitaip tariant, viešojo intereso sąvokos taikymo sritis ir reikšmė pateisinant galimą euro banknotų ar euro monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, sumos apribojimą negali skirtis pagal tai, ar tokį apribojimą nustato valstybės narės, ar pati Sąjunga. Iš tiesų galimybė valstybėms narėms nustatyti tokius apribojimus, kaip ir nagrinėjamą atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimą, numatyta ES antrinėje teisėje (Reglamentas 974/98).

b) Nuostatų dėl grynujų pinigų sumų ribų suderinamumas su ES pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis

32. Tarybos Teisės tarnybos prašoma pateikti nuomonę dėl draudimo atsiskaityti didesnėmis nei 10 000 EUR grynujų pinigų sumomis suderinamumo su Chartija. Tačiau klausime nenurodyta, su kuriomis Chartijoje įtvirtintomis pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis minėtas draudimas galėtų būti nesuderinamas. Reikėtų pateikti dvi preliminarias pastabas.
33. Pirma, nepaisant to, kad 19-oje valstybių narių yra grynujų pinigų naudojimo apribojimų, analogiškų čia nagrinėjamam apribojimui, šių esamų apribojimų suderinamumo su pagrindinėmis teisėmis iki šiol neginčijo ir nenagrinėjo nei Europos Teisingumo Teismas, nei Europos Žmogaus Teisių Teismas.

²¹ Žr., pavyzdžiui, Sprendimą *Kieffer*, C-114/96, EU:C:1997:316, visų pirma 28–37 punktus, kuriuose Teisingumo Teismas išnagrinėjo ES nustatytas priemones, darančias ribojamąjį poveikį vidaus rinkai, pagal tuos pačius kriterijus, kuriais gali būti pateisinami lygiaverčiai nacionaliniai apribojimai.

34. Antra, Sąjungos teisėje nenumatyta absoliuti teisė į atsiskaitymą grynaisiais pinigais visais atvejais. Tokia teisė nėra įtraukta ir į Chartiją²². Nors absoliučios ar pagrindinės teisės naudoti grynuosius pinigus nėra, reikia išnagrinėti, ar nagrinėjamas draudimas gali daryti poveikį pagrindinėms teisėms, kurias įgyvendinant naudojimas grynaisiais pinigais yra svarbus. Visų pirma gali būti svarbios šios teisės: teisė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę (Chartijos 16 ir 17 straipsniai), teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą ir teisė į asmens duomenų apsaugą (Chartijos 7 ir 8 straipsniai).
35. Kalbant apie teisę užsiimti verslu ir teisę į nuosavybę, nors neabejotina, kad joms įgyvendinti gali būti naudojami gryniesi pinigai, jų naudojimas paprastai nėra būtinas siekiant visapusiškai pasinaudoti šiomis teisėmis, kurios gali būti įgyvendinamos naudojant kitas nei gryniesi pinigai pinigų formas ar kitas mokėjimo priemones²³. Be to, nei teisė užsiimti verslu, nei teisė į nuosavybę negali būti aiškinamos kaip užkertančios kelią ekonominiam ar finansiniam reguliavimui vien dėl to, kad tai riboja naudojimąsi šiomis teisėmis.
36. Iš tiesų, kalbant apie teisę užsiimti verslu, jos įgyvendinimas neišvengiamai reiškia, kad ja besinaudojančių asmenų interesai turi būti suderinti su kitais saugomais teisėtais interesais²⁴. Bet kuriuo atveju negalima daryti išvados, kad siūlomų apribojimų ši teisė pažeidžiama, nes, pavyzdžiui, prudencinis ar antimonopolinis reguliavimas niekada nelaikomas nesuderinamu su laisve užsiimti verslu.

²² Žr. generalinio advokato G. Pitruzzellos išvados sujungtose bylose C-422/19 ir C-423/19, *Hessischer Rundfunk*, EU:C:2020:756, 133 punktą.

²³ Žr. minėtos generalinio advokato G. Pitruzzellos išvados byloje *Hessischer Rundfunk* 134 punktą.

²⁴ 16 straipsnio (Laisvė užsiimti verslu) išaiškinimas ir nurodyta teismo jurisprudencija, OL C 303, 2007 12 14, p. 17.

37. Be to, kalbant apie teisę į nuosavybę, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad ji nėra absoliuti ir turi būti vertinama atsižvelgiant į jos funkciją visuomenėje. Todėl naudojimasis teise į nuosavybę gali būti apribotas, jeigu tokie apribojimai faktiškai atitinka Sąjungos viešojo intereso tikslus ir siekiamo tikslo atžvilgiu nėra neproporcingas ir neleistinas kišimasis, iš esmės pažeidžiantis šios garantuojamos teisės esmę²⁵. 23–30 punktuose atlikti viešojo intereso tikslo ir priemonių proporcingumo vertinimai, atsižvelgiant į teisėtos mokėjimo priemonės statuso klausimus, yra visiškai taikytini šiuo atveju, kad būtų galima daryti išvadą, jog siūloma priemonė nelems nepagrįsto teisės į nuosavybę apribojimo.
38. Dėl teisės į nuosavybę reikia pateikti paskutinę pastabą. Galima teigti, kad tiesioginis ryšys tarp grynujų pinigų naudojimo ir minėtos teisės įgyvendinimo yra svarbus socialinės įtraukties elementų atžvilgiu, t. y. piliečiams, kurie dar neturi galimybės naudotis pagrindinėmis finansinėmis paslaugomis Sąjungoje ir kuriems grynieji pinigai yra vienintelė priemonė įgyvendinti šią pagrindinę teisę²⁶.
39. Tačiau nagrinėjamas draudimas naudoti grynuosius pinigus yra susijęs tik su mokėjimais, viršijančiais ribą (10 000 EUR), kuri yra pakankamai aukšta, kad į draudimo taikymo sritį nepatektų dauguma kasdienių sandorių. Be to, šis draudimas netaikomas fiziniams asmenims, kurie nevykdo profesinės veiklos. Kaip paaiškinta prie pasiūlymo pridėtame Komisijos poveikio vertinime, šie draudimo taikymo srities apribojimai atrodo proporcingi siekiant užtikrinti pažeidžiamų asmenų teisės į nuosavybę įgyvendinimą naudojant grynuosius pinigus²⁷.

²⁵ Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 355 punktas.

²⁶ Remiantis 2017 m. ECB atliktu tyrimu, 3,64 % namų ūkių euro zonoje neturėjo galimybės naudotis bankų / finansinėmis paslaugomis. Žr. Ampudia, M., Ehrmann M., „Financial inclusion: what’s it worth?“, *ECB Working Paper Series No 1990, January 2017*, ypač 1 lentelę.

²⁷ Žr. 28 punktą.

40. Nustačius siūlomą mokėjimo grynaisiais pinigais ribą taip pat gali būti pažeidžiamos teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą. Nekyla jokių abejonių, kad siūlomas draudimas naudoti grynuosius pinigus gali sąlygiškai suvaržyti tas teises, visų pirma dėl to, kad jis gali lemti tai, jog bus fiksuojami tam tikri atitinkamų asmenų gyvenimo aspektai ir atskleisti jų asmeninio elgesio modeliai, kaip antai vartojimas ir bendri santykiai jų bendruomenėmis.
41. Nepaisant to, kas išdėstyta pirmiau, nedidelis tokio suvaržymo intensyvumas neleidžia daryti išvados, kad draudimu būtų rimčiau pažeidžiamos teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą, palyginti su esamais kitais nei gryniesiems pinigais atsiskaitymo būdais, pavyzdžiui, debeto ir kredito kortelėmis, bankiniais pervedimais, įskaitant mokėjimą už pirkinius internetu, ir bet kuriuo atveju tai nereiškia, kad neužtikrintas proporcingumas. Be to, atsiskaitymas grynaisiais pinigais savaime neužtikrina daugiau anonimiškumo nei kiti sandorių būdai, nes paprastai pagal nacionalinės teisės aktus mokant už prekes ar paslaugas išrašoma sąskaita faktūra, ir ją išrašant iš principo reikia nurodyti tų prekių ar paslaugų gavėjo tapatybę.
42. Taip pat reikia priminti, kad tvarkant asmens duomenis, kuriuos gauna rinkos dalyviai, kai vykdomi mokėjimai bet kokiomis priemonėmis, bet kuriuo atveju taikomi ES duomenų apsaugos teisės aktai, kuriais iš esmės užtikrinama teisė į šių asmens duomenų apsaugą. Galiausiai, kaip paaiškinta pirmiau, kalbant apie teisę užsiimti verslu ir teisę į nuosavybę, aptariamo draudimo taikymo sričiai yra taikomos svarbios kiekybinės ir kokybinės ribos, kuriomis užtikrinama, kad dauguma kasdienių sandorių būtų neįtraukti ir kad tokiu būdu sugeneruotų duomenų pėdsakų kiekis nelemtų didesnio privatumo apribojimo, palyginti su tais, kuriuos lemia bet kokios kitos esamos mokėjimo priemonės.

IV. IŠVADA

43. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Teisės tarnyba laikosi nuomonės, kad:
- a) siūlomas atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimas nepažeidžia euro banknotų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statuso Sąjungoje, nustatyto SESV ir išsamiau išaiškinto antrinės teisės aktuose;
 - b) be to, siūlomas apribojimas yra suderinamas su Chartijoje pripažįstamomis teisėmis, laisvėmis ir principais, visų pirma teise užsiimti verslu ir teise į nuosavybę (Chartijos 16 ir 17 straipsniai), teise į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą ir teise į asmens duomenų apsaugą (Chartijos 7 ir 8 straipsniai).
-